

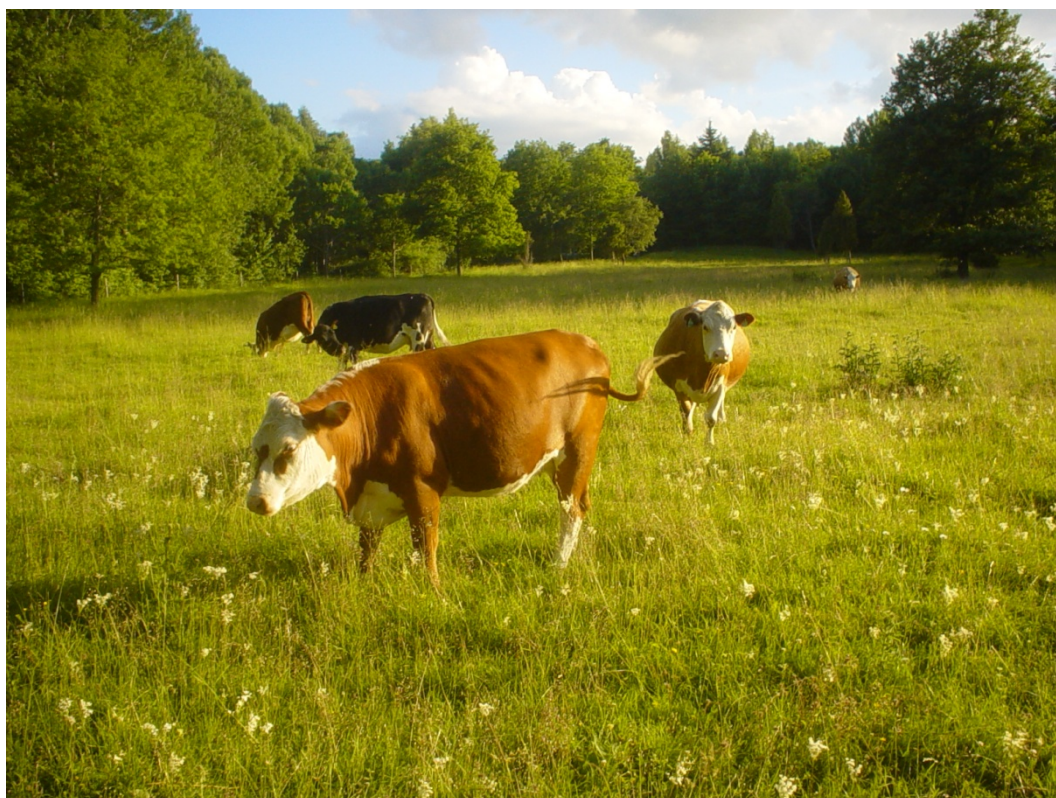
Enheten för naturvård

Väsby hage SE0110112

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44471-2016

Namn	Väsby hage	Areal	117,4 ha
Natura 2000-kod	SE 0110112		
Kommun	Ekerö		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
6270	*Silikatgräsmarker	11,5	9,8
6510	Slåtterängar i låglandet	0,8	0,86
9010	*Taiga	9,0	7,7
9070	Trädklädd betesmark	43,5	37

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Väsby hage

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44471-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Väsby Hage är ett lövträddrikt äldre odlingslandskap som historiskt brukats delvis med slätter, delvis som betesmark. Det finns bland annat gott om gammal vidkronig ek. Lokalklimatet i Mälarens ädellövträdbestånd brukar ge artrik och sällsynt fauna av vedinsekter och Väsby Hage är sedan gammalt känd för detta. Det saknas dock moderna inventeringar och värderingar. Prioriterade livsmiljöer är silikatgräsmarker (6270), trädklädd betesmark (9070 och slätteräng (6510). Inom 10 km radie från Väsby hage finns ytterligare fyra skyddade områden med större förekomster naturvärden knutna till ädellövskog. Därtill finns inom samma avstånd 7 mindre skyddade områden i biotopskydd och Natura 2000-områden med liknande värden. Väsby hage bedöms därmed vara ett kärnområde i ett starkt lokalt nätverk för ädellövträdknutna naturvärden.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Väsby hage

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Arealen silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slätter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Grässvålen ska i huvudsak vara solexponerad med spridda buskar och träd.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel jungfrulin, ängsskallra, kattfot och vanlig ögontröst, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Slätterängar i låglandet (6510)

- Arealen slätterängar i låglandet ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av slätter varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insådd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel darrgräs, ormrot och ängsvädd, ska finnas i livskraftiga bestånd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44471-2016

***Taiga (9010)**

- Arealen taiga ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän-riklig förekomst av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier.
- Det ska finnas ett måttligt till påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd).
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Kontinuerlig förekomst av tall och gran ska upprätthållas.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 43,5 ha.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova träd/ekar.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast i måttlig omfattning. Buskar som är lämpliga att utgöra skydd för naturlig ekföryngring kvarlämnas och betraktas inte som igenväxning. Blommande buskar av t.ex. hagtorn, slån och rosenbuskar ska finnas då de är hemvist för många fjärilar och andra insekter.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Väsby hage ligger längst ut på Munsö i Mälaren, Ekerö kommun. Området och dess omgivande marker uppvisar delvis ett ålderdomligt kulturlandskap, som till del är i stadd igenväxning (ädellövskogsmiljöer). Här och var i området finns landskapselement i form av fossil åker, diken, husgrunder, odlingsrösen etc. Området blev naturreservat 1981.

Inom Natura 2000-området finns sammanhängande hagmarker med vidkroniga "sparbanksekar" som ger området dess karaktär. Området växlar mellan öppna ängs- och betesmarker och slutna skogspartier som utgörs av ädellövskog samt barrskog. Kartor från 1600-talet över byn Väsby's ägor visar att området då brukades som slåttermark. När man på 1800-talet började odla vall på åkrarna

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44471-2016

upphörde ängshävden och området blev betesmark. Bete i den östra delen av reservatet upphörde vid mitten av 1950-talet och området växte igen till slutet skog. Med början 2009 har betet återupptagits och successiva utglesningar gjorts främst för att gynna de äldre ekarna.

I de öppna ängs- och hagmarkerna återupptogs betet efter reservatsbildningen 1981. En mindre del av Väsby hage sköts som slåtteräng.

Floran är artrik. Betesmarkerna hyser ett stort antal grova lövträd, främst ek, som ger livsrum åt en stor mängd vedlevande organismer. Cirka 5-6 av ekarna i den öppna betesmarken är döda. Andra träd i hagmarken är lind, ask, lönn och björk. Föryngring av ek förekommer inom flera områden. Buskskiktet är områdesvis väl utvecklat och här finns hagtorn, vildapel, nypon, en och hassel.

Inom Väsby hage utgörs de öppna betesmarkerna i första hand av ängsartade rödvensamhällen. Typiska kärlväxter inom detta livsmiljön är hirsstarr, blekstarr, slankstarr, vårbrodd, darrgräs, knägräs, älväxing, ormtunga, rosettjungfrulin, baktimjan, krissla, solvända m.fl. Bland svampar märks vissa arter av vaxskivlingar, fingersvampar och jordtungor. I buskskiktet märks hassel, skogstry, olvon, druvfläder, brakved och flera arter av hagtorn.

Den varierande växtligheten i reservatet ger utrymme för ett rikt djurliv, både bland insekter och fåglar. Fågellivet får betecknas som artrikt och här förekommer mindre hackspett, näktergal, stenknäck, nötkråka, göktyta, rosenfink, grönsångare, härmsångare och gransångare. Mindre flugsnappare är årsvis.

Mälardalen representerar genom sitt gynnsamma klimat och sin rikedom på äldre lövträd ett unikt område för bark- och vedlevande insekter, främst skalbaggar. Framförallt är det vedinsekter som är knutna till äldre lindar, ekar, almar och lönnar. Bland intressanta skalbaggar kan nämnas *Ampedus nigroflavus*, *Corticeus bicolor*, *Saperda perforata* och *Xyleborus cryptographus*. Bålgenting har noterats (2005). Fjärilsfaunan är artrik och här anträffas den sällsynta ringspinnaren.

Bland svampar påträffas även sommarsopp, veckticka, kantjordstjärna, pälhönschampinjon samt tryfflar. Här påträffas också lavarna gul dropplav, parknål och trubbig brosklav.

Beskrivning av livsmiljöer

*Silikatgräsmarker (6270)

Inom Väsby hage utgörs livsmiljön av de friska typerna ofta av ängsartade rödvensamhällen. Typiska kärlväxter är vårbrodd, darrgräs, älväxing, rosettjungfrulin, baktimjan, krissla, solvända m.fl. Även stallört förekommer i

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44471-2016

fuktiga miljöer. I buskskiktet märks hassel, skogstry, olvon, druvfläder, brakved och flera arter av hagtorn.

Slätterängar i låglandet (6510)

Ett område på ca 1 hektar utgörs av slätteräng. Ängen är av frisk typ med ängsartad rödvensamhälle. Det finns också lite kalkpåverkad fuktängsvegetation med rik förekomst av krissla och älvväxing. I slätterängen förekommer också toppjungfrulin på en av endast ett tiotal lokaler i Stockholms län. Typiska kärlväxter är vårbrodd, darrgräs, älvväxing, gullviva, ängsvädd, solvända m.fl. I buskskiktet finns bland annat hassel och hagtorn.

***Taiga (9010)**

Taigaområdet i väster består av en tre-flerskiktad barrblandskog i åldern 76-125 år. Gran, björk, asp och tall dominerar trädskiktet. Grova och gamla träd förekommer tämligen allmänt, däremot är det ont om död ved. Det finns spår av bete. I fältskiktet växer bl a blåsippra, bergsslok, blåbär och harsyra. Taigan längre västerut är också den en barrblandskog. På höjden domineras trädskiktet av tall. I slutningarna dominerar gran. Mängden död ved är större här än i öster. Gamla träd förekommer tämligen allmänt.

Trädklädd betesmark (9070)

De trädklädda betesmarkerna inom Väsby hage Natura 2000-område är av olika karaktär. Områdena västerut har i första hand karaktären av betad skog, medan man i öster under senare år återskapat karaktären av beteshage genom att röjningar/avverkningar i träd- och buskskiktet. Här dominerar ek.

Utvecklingsområden

I området finns partier som har potential att utvecklas till Natura 2000-livsmiljö. I dagsläget finns dock inte de för livsmiljöerna utmärkande strukturer och processer i tillräckligt hög utsträckning.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

Området har ett starkt skydd i egenskap av naturreservat. Potentiella hot såsom skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdsyfte och olika typer av exploatering är förbjudna enligt föreskrifterna för reservatet.

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Upphörd hävd eller minskad hävd på grund av färre antal betesdjur.
- Igenväxning av träd och buskar.
- Vinterbete, med eutrofiering som följd.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44471-2016

Slätterängar i låglandet (6510)

- Upphörd slätter/bete leder på sikt till att slättergynnad flora och fauna kan ta skada.
- Igenväxning av träd och buskar.
- Tillskottsutfodring av ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

***Taiga (9010)**

- Inget aktuellt i detta område.

Trädklädd betesmark (9070)

- Igenväxning med träd och buskar.
- Tillförsel av handelsgödsel.
- Stödutfodring och vinterbete.
- Ökat graninslag i lövträdsbärande hagmarker.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap. MB.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44471-2016

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i ev åtagandeplaner och skötselplanen för Väsby hage naturreservat. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Silikatgräsmarker (6270)	Enligt ev. åtagandeplaner, och skötselplanen, dvs t ex <i>bete och röjningar vid behov.</i>	Årligen och vid behov.
Slätterängar i låglandet (6510)	Enligt åtagandeplaner och skötselplan, dvs <i>slätter, efterbete och röjningar.</i>	Årligen och vid behov.
*Taiga (9010)	Luckhuggning och ev. naturvårdsbränning.	Vid behov.
Trädklädd betesmark (9070)	Enligt skötselplanen, dvs t ex <i>bete och fortsatta röjningar vid behov.</i>	Årligen och vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsamt.
Slätterängar i låglandet (6510)	Gynnsamt.
*Taiga (9010)	Gynnsamt.
Trädklädd betesmark (9070)	Varierande.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1993. *Äng och hage*, del 2.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2002-2004. *Äng och bete*. Utdrag.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. Våtmarksinventering i Stockholms län.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44471-2016

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1981. *Skötselplan för naturreservatet Väsby hage.*

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1999-2001. *Beslut om ändringar i skötselplanen, naturreservatet Väsby hage.*

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1979. *Nordvästra Munsö. Naturinventering som underlag för naturreservatet och skötselplanen.*

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

